

Impact maken met pedagogische coaching in de voorschoolse educatie

Lessen uit EVENING

15-01-2026

Thomas van Huizen & Ijsbrand Jepma

Overzicht

- 1) Opzet van het EVENING onderzoek
- 2) Effecten van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Centrale vraag

Sinds 2022: urennorm voor de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach: minimaal 10 uur per jaar per doelgroepkind per kindcentrum (conceptbesluit: 4 uur per week per ve-groep).

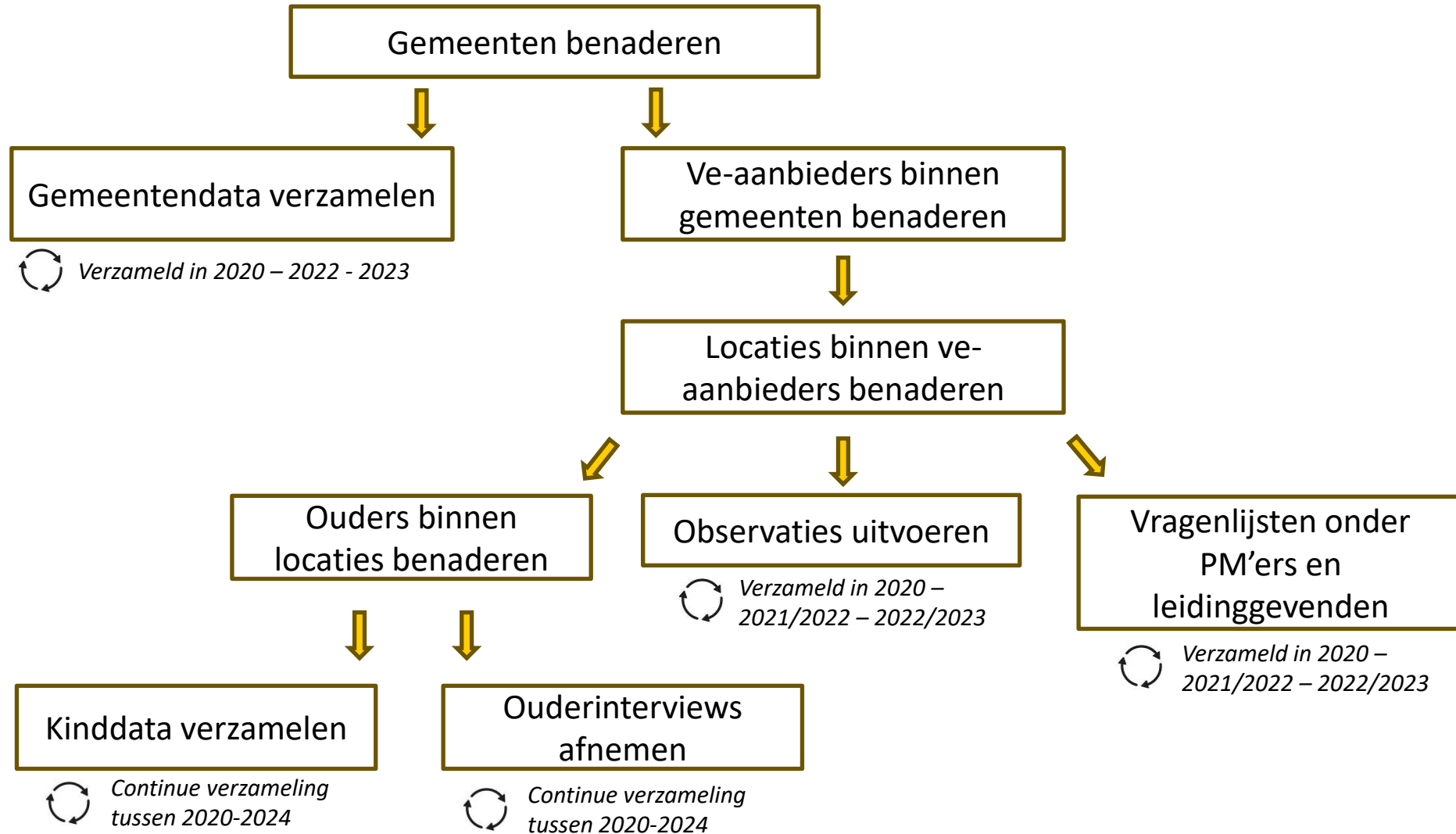
Doel: verhoging van kwaliteit VE (ontwikkeling/implementatie van beleid, coaching)

- Investering vanuit het Rijk: €18 miljoen per jaar

→ ***Wat zijn de effecten van de extra inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach op de kwaliteit en het activiteitenaanbod? Wat zijn de effecten op de ontwikkeling van (doelgroep)peuters?***

EVENING maakt gebruik van inzichten uit verschillende disciplines en benut natuurlijk experimenten om de effecten van beleid te toetsen

Onderzoeksopzet – hele voorschoolse keten in beeld

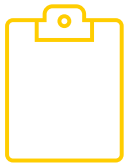


Steekpoef – Gemeenten

1. Selectiecriteria: grootte en GOAB-middelen
2. (Random) selectie naar urbanisatiegraad en regio

In totaal 30 gemeenten actief bij EVENING
Gemeentelijke beleidsdata van 25 gemeenten

Data:

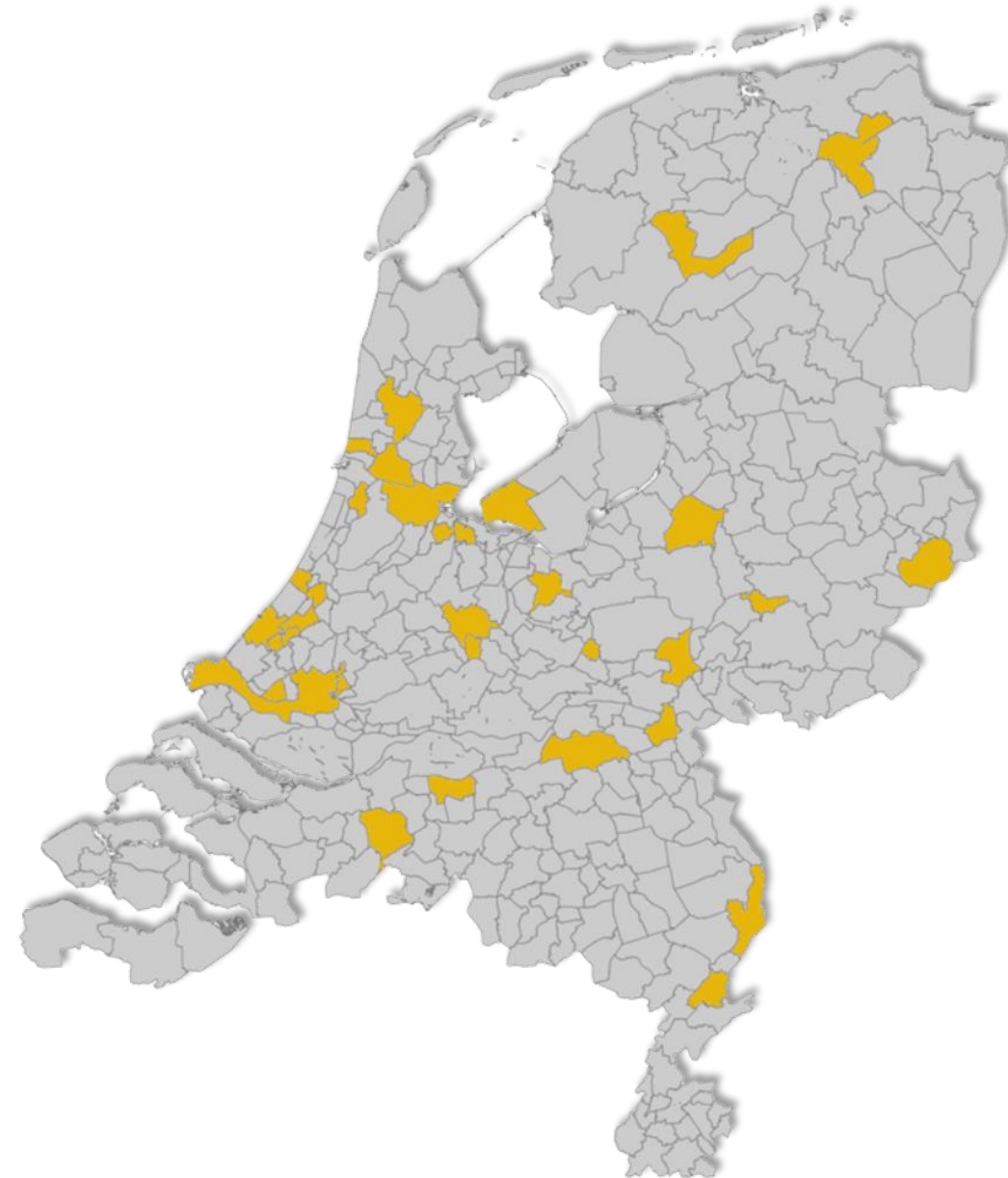


Vragenlijsten – informatie gemeentelijk
beleid

Doelgroepdefinitie

VE aanbod

Inzet PBM'ers



De pedagogisch beleidsmedewerker/coach - methode

Verschillen-in-verschillen strategie:

- we maken gebruik van de beleidsregel: we verwachten een groter effect in centra met meer doelgroepeuters (in wijken met een hoger aandeel doelgroepkinderen per wijk)

Intuïtie achter de analyses:

Centrum A met 1 groep heeft 3 doelgroepkinderen, centrum B met 1 groep heeft 16 doelgroepkinderen.

- We verwachten een sterker effect van de beleidsmaatregel (op kwaliteit en ontwikkeling van kinderen) in centrum B

Kracht van de methode:

- De methode controleert voor algemene trends/"tijdseffecten" en (niet-geobserveerde) verschillen tussen centra met veel en weinig doelgroepkinderen
- De methode controleert voor (niet-geobserveerde) verschillen tussen gemeenten
- Oplossing voor "omgekeerde causaliteit": inzet van pedagogisch medewerkers is in de praktijk niet willekeurig

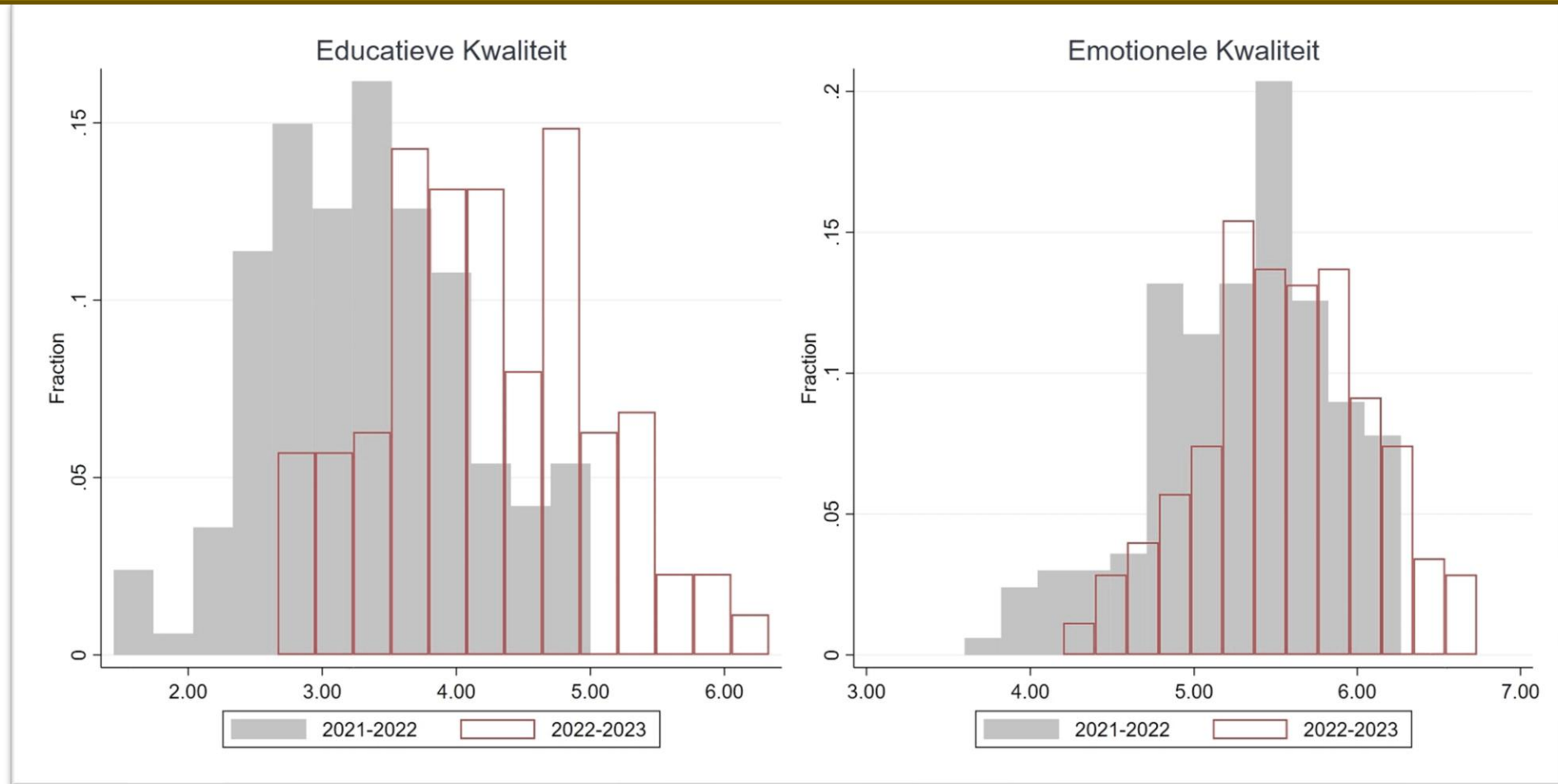


Veranderingen in proceskwaliteit (CLASS scores)

Vooral educatieve proceskwaliteit is fors toegenomen tussen 2021 en 2023

Educatieve kwaliteit: 3.3 (2021/22) → 4.2 (2022/23)

Emotionele kwaliteit: 5.3 (2021/22) → 5.6 (2022/23)



Resultaten: kwaliteit en activiteitenaanbod

Proceskwaliteit:

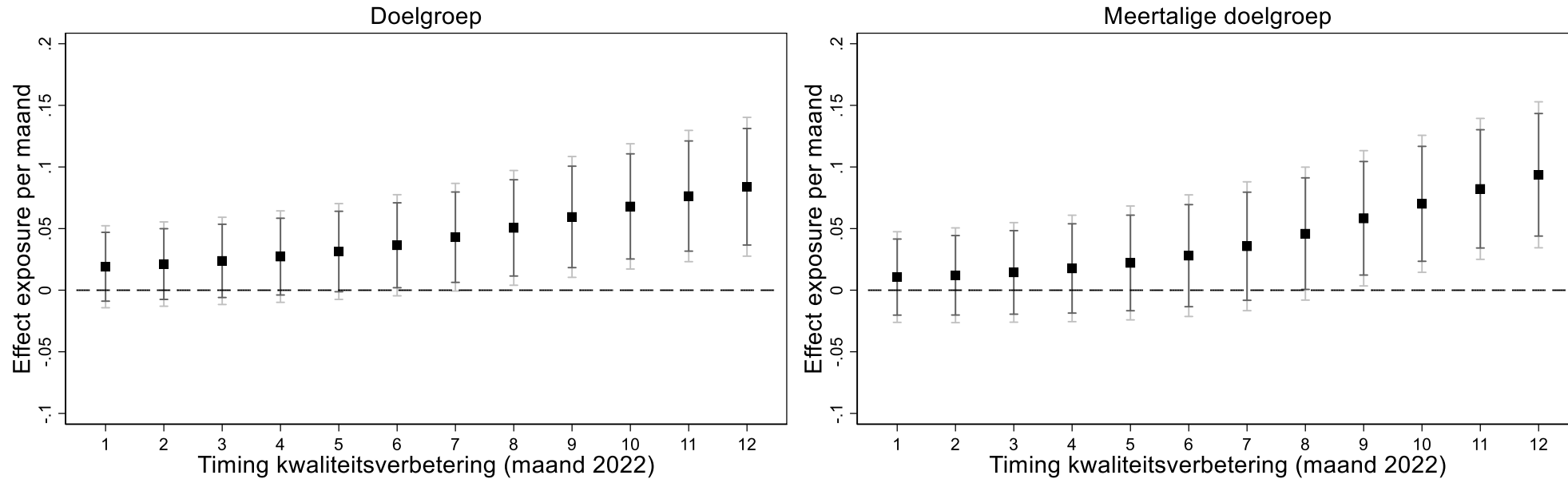
- Positieve effecten op educatieve proceskwaliteit, geen effecten op emotionele proceskwaliteit (maar is al hoog)
- Positieve effecten tijdens spel en educatieve activiteiten, geen effecten tijdens eet/ drinkmomenten)

Activiteiten:

- Er wordt vaker VVE-activiteiten uitgevoerd in kleine groepjes met alleen doelgroepkinderen gewerkt (en individueel)
- Reguliere activiteiten: vaker begeleid/gestructureerd spel (geen effecten op frequentie van andere activiteiten)

Resultaten: taalontwikkeling van doelgroeppeuters

Taal



Positieve effecten op ontwikkeling taalontwikkeling doelgroeppeuters

- Geen effecten op andere domeinen aangetoond
- Geen effecten op de ontwikkeling van kinderen zonder VVE-indicatie

Conclusie

Effecten van extra inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/
coach:

- Toename in educatieve proceskwaliteit
- Vaker VVE-activiteiten in kleine groepjes doelgroepkinderen
- Versterking van taalvaardigheden doelgroepppeuters

→ Inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach heeft bijgedragen aan het vergroten van kansengelijkheid

Meer informatie

- Onderzoeksrapporten en overige informatie:
www.uu.nl/onderzoek/evening

Coaching in de voorschoolse educatie

Verdiepend onderzoek naar de inzet van de pbm'er/ coach binnen
EVENING

Iris Wierdsma & IJsbrand Jepma (Sardes)



Onderzoeksopzet

Mixed-method research:

- **enquête** (kwantitatief) onder 32 pbm'ers/coaches in de ve (respons 40-45%) en
- **2 verdiepende focusgesprekken** (kwalitatief) met 7 pbm'ers/coaches in de ve

Uitvoeringsperiode: mei – juli 2024

Vervolg op 'De pedagogisch beleidsmedewerker voorschoolse educatie: onderzoek naar de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker voor verbetering van de kwaliteit' (Van Esch & Jepma, 2021)



Conclusies (1)

C1: fundament voor versterking van educatieve kwaliteit

- **verschuiving** van accent op beleid (van 64% in 2021 naar 38% in 2024) naar (team)coaching (van 54% in 2021 naar 88% in 2024)

Meest voorkomende werkzaamheden:

- ❖ coachen van (teams en/of individuele) pp op competenties: (73% vaak)
- ❖ verbeteren van de pedagogische kwaliteit op de groepen (69% vaak)

- maar soms ook nog **zoekende** naar rol, verantwoordelijkheden en werkzaamheden ('een veelzijdige functie' en vooral bij combinatiefuncties als manager en zorgcoördinator)

- **groeijende groep kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte** zorgt voor verschuiving van werkzaamheden; risico voor de hoofdtak: het versterken van de educatieve kwaliteit

Conclusies (2)

C2: grote verschillen in randvoorwaarden en uitvoeringscondities (door beleid overheid, gemeente en organisatie)

- **(voor)opleiding, kwalificatie, scholing en ervaring:** 65% hbo; 15% AD, 12% mbo4; 55% heeft aparte coachopleiding; 84% heeft > 5 jaar als pp gewerkt
- **caseload:** aantal locaties (2 tot 48), groepen (4 tot 100) en coachees (0 tot 80), 'de ene coach heeft 10 pp in dienstverband van 24 uur, de ander 50'
- **frequentie contact coach - coachee:** modus, 1 x per week (30%); 14% 1 x per 1 à 2 maanden
- **contacttijd:** gem. 21 minuten tot 3,5 uur per week, om impact te maken is (twee)wekelijks 1 uur wenselijk



Conclusies (3)

- **beschikbare tijd** voor op- en uitbouwen goede relatie en sociale veiligheid: 50% vindt aantal uren 'toereikend'

“Het zijn veel te veel locaties/medewerkers in te weinig tijd. Het voelt als brandjes blussen. Het komt voor dat ik locaties om de zes weken zie. Dat is te weinig om een band op te bouwen, laat staan om te coachen. Het is bijna onmogelijk om een planning te maken om alle pp te zien omdat iedereen op andere dagen werkt.”

Conclusies (4)

- nagenoeg **géén** niet-groepsgebonden/kindvrije uren voor pp voor reflectie, feedback en (na)gesprek

C3: focus op goede werkzaamheden en taken, maar werkzame elementen voor effectiviteit van coaching ontbreken

- **goed**: nadruk op (doorlopende) professionalisering en kwaliteitsverbetering en inzet variabele werkvormen (o.m. 1-op-1 coaching, teamcoaching, modeling, kennisoverdracht, observatie, video coaching)
- **minder goed**: weinig gebruikmaking van doelgerichte coachingsplannen (23% altijd, 77% niet/soms)

“Pedagogisch professionals hebben niet altijd een coachingsvraag, daarom is een aanbod nodig.”

Meer lezen?

Wierdsma, I. & Jepma, IJ. (2024). *Coaching in de voorschoolse educatie. Verdiepend EVENING-onderzoek onder pedagogisch beleidsmedewerkers/coaches*. Sardes.



Reflectie en discussie a.d.h.v. vragen

Herkenning & praktijk

In hoeverre herkennen jullie in de eigen praktijk de gevonden effecten van de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach (bijvoorbeeld op educatieve kwaliteit of taalontwikkeling)? Waar wijkt jullie ervaring juist af van de onderzoeksresultaten?

Randvoorwaarden & keuzes

Het onderzoek laat grote verschillen zien in randvoorwaarden (tijd, caseload, opleiding). Welke randvoorwaarde is volgens jullie het meest bepalend voor effectieve coaching — en waar zouden gemeenten of organisaties als eerste in moeten investeren?

Doorontwikkeling & toekomst

Stel dat jullie morgen het landelijke kader voor pedagogische coaching mogen aanpassen: wat zou volgens jullie essentieel zijn om de impact op kansengelijkheid verder te vergroten?

Reflectie en discussie a.d.h.v. stellingen

Er is een duidelijk(er) landelijk kader nodig voor het realiseren van evidence-informed pedagogische coaching.

Pedagogisch professionals hebben meer taakuren nodig om meer impact te kunnen maken met pedagogische coaching.

Een pedagogisch coach moet aangesloten zijn bij een landelijke beroepsgroep voor coaches met verplichte eisen rondom opleiding, certificering en permanente ontwikkeling.

De inzet van de pedagogisch coach maakt andere vormen van post-initiële scholing en training van pedagogisch professionals in de praktijk overbodig.

Er is een drempelwaarde (bijv. 4 uur per week per groep; 160 uur op jaarbasis) nodig bij de inzet van pedagogische coaching, met eventueel meer uren coaching voor 'zware' groepen.